

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott

170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00

Direkt: 08 624 74 xx

Allmänt: info@wwf.se

username@wwf.se

www.wwf.se

Naturvårdsverket

Ärendenummer NV-02823-19.

Ulriksdal 15 maj 2025

Världsnaturfonden WWF:s remissvar gällande förslag till föreskrifter och skötselplan för Bästeträsks nationalpark

Sammanfattande punkter

- Världsnaturfonden WWF ser positivt på att Sverige får ytterligare en nationalpark.
- Föreskrifterna är alltför generösa gällande jakt och friluftsliv och det är svårt att se hur detta ska bidra positivt till nationalparkens syfte och naturvärden.
- Skötselplanen är enkelt hållen, vilket är både en styrka och svaghet.
- Samverkan och delaktighet är av stor vikt

Syftet med Bästeträsk nationalpark

Syftet med bildandet av Bästeträsk nationalpark är att "bevara ett unikt mosaiklandskap på kalkberggrund med dess hållmarker, alvarmarker, våtmarker, sötvattensmiljöer, skogar och grunda havsmiljöer, samt områdets upplevelsevärden i väsentligen oförändrat skick (3 § nationalparksförordning (1987:938))."

Nationalparkens syfte ska uppnås genom att • inte tillåta exploatering av eller skadegörelse på mark och vegetation • förhindra störning av djurliv och av upplevelsevärden • genomföra ändamålsenlig skötsel för att bevara och utveckla områdets naturvärden • genomföra lämpliga åtgärder för att underlätta allmänhetens tillgång till nationalparkens upplevelsevärden.

De två första punkterna ovan uppnås i första hand med stöd av nationalparkens föreskrifter och annan relevant lagstiftning, medan de två sista punkterna främst uppnås genom nationalparkens skötsel.

Världsnaturfonden WWFs synpunkter

Världsnaturfonden WWF är positiva till att staten inrättar en nationalpark på Gotland. Blivande Bästeträsk nationalpark omfattar flera värdefulla naturtyper och utgör ett fint mosaiklandskap på kalkberggrund med hållmarker, alvar, våtmarker, sötvatten, skog och grunda havsmiljöer. Att skydda ett område med Sveriges starkaste naturskydd innebär vissa utmaningar då den blivande nationalparken är starkt präglad av människans brukande av området, både historiskt och nu. Området är viktigt, utöver sina naturvärden, även som vattentäkt, militärt område, och friluftsområde. Området präglas också av tidigare brukande av skog, skogsbete, stentäkter och hävdade gräsmarker. Gotland i sin helhet är ett av Sveriges mest populära besöksmål. Vilket måste beaktas särskilt i skötselplan och föreskrifter.

Föreslagna föreskrifter

WWF är positiva till att de föreskrifter som idag finns för befintliga naturreservat och naturvårdsområde ersätts av gemensamma föreskrifter för nationalparken och att dessa är enhetliga.

Nationalparkens syfte att • inte tillåta exploatering av eller skadegörelse på mark och vegetation samt • förhindra störning av djurliv och av upplevelsevärden regleras främst via de föreslagna föreskrifterna.

WWF anser att föreskrifterna är alltför generösa framför allt gällande jakt och det rörliga friluftslivet för att syftena ska kunna uppnås.

Jakt: Lokala synpunkter och önskemål är viktigt att ta in vid bildande av nationalpark. Jakt i en nationalpark kan också vara motiverat med hänsyn till att arter inte är naturligt förekommande inom området och/eller att stammarna behöver regleras ur naturvårdssynpunkt. Däremot anser WWF att de föreslagna föreskrifterna är för tillåtande sin nuvarande form. Dels med hänsyn även till alla de andra arter som inte jagas, eftersom jakt innebär en störning även för annat vilt. Jakt kan även upplevas störande och skrämmande för besökare till området, vilket också nämns i underlaget. Vidare saknas det en tydlig redogörelse för hur jakten bidrar till att bevara eller stärka nationalparkens värden. För att jakt ska vara tydligt förenlig med nationalparkens syfte bör det finnas ett tydligt behov som grundas på ekologiska överväganden, exempelvis dokumenterad påverkan på ekosystem eller artbalanser. WWF efterlyser därför en starkare koppling mellan jakt och naturvårdsmål samt att möjligheten till jakt regelbundet omprövas i takt med att kunskapen om områdets ekologi utvecklas, som populationsutveckling, förändrade ekosystemförhållanden och nya inventeringsresultat.

WWF anser vidare att det tidigare jaktförbudet för Mölnernmyr inte bör urholkas när området blir nationalpark och att den föreslagna tiden för förbud är snävt satt med hänsyn till häckande sjöfåglar. Fåglar som startar om sina häckningar på grund av predation och/eller störningar samt de som hinner flera omgångar kan påverkas även in i augusti.

Friluftsliv: WWF anser att förslagen till föreskrifter som reglerar friluftsliv inte har beaktat att området förväntas få fler besökare när det blir nationalpark. WWF anser att flera av de nuvarande förslagen inte kommer att bidra till syftet att förhindra störningar på djurliv och skadegörelse på mark och vegetation.

All form av övernattningsplatser bör hänvisas till särskilt iordningsställda platser med tanke på att stora delar av parken består av känslig markvegetation, som hållmarker och alvar. Likaså bör eldning utanför anlagda eldstäder vara förbjudet under hela året. Om föreskrifterna är konsekventa med färre undantag (tex gällande förbud endast under vissa tider på året) kommer också kommunikationen bli mer tydlig och därmed möjligheten att föreskrifterna efterlevs. Även andra förslag som berör det rörliga friluftslivet står i konflikt med själva syftet för nationalparken. Koppling av hund bör gälla hela året och möjligheten att använda drönare bör förbjudas helt, då det kan störa både djurliv och andra besökare. Orientering, snitsling och tillfällig skyltning kan orsaka onödigt slitage på känsliga marker. Om den här typen av arrangemang är tillståndspliktiga eller att de måste ske i samråd finns större möjligheter att hänvisa den typen av aktiviteter till mindre känsliga områden. Eftersom både ridning och cykling är tillåtet inom nationalparken bör föreskrifterna också reglera att cykling och ridning endast får ske på etablerade stigar/vägar för att förhindra markslitage.

Antalet besökare till Bästeträsk kommer med stor sannolikhet att öka, vilket man inte beaktar med dessa förslag och som därmed kommer innebära ökade störningar på både djurliv och upplevelsevärden samt ökat slitage på mark och vegetation.

Föreslagen skötselplan

Skötselplanen följer en sk adaptiv förvaltningsmodell, med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och justering av åtgärder vilket är bra för att kunna hålla skötselplaner aktuell med större flexibilitet utan att behöva invänta reviderade skötselplaner, som brukar vara en lång process. Då skötselplanen inte är särskilt detaljerad är det svårt att ge synpunkter på innehållet. Den saknar definierade skötselområden och beskrivningar av åtgärder och prioriteringar. Det är också ottydligt vilka inventeringar och underlag som finns.

Flera av naturtyperna är beroende av olika former av hävd och det kommer vara viktigt i den kommande förvaltningen att prioritera åtgärder så att resurser används där de gör störst naturvårdsnytta. Åtgärdsplaner i den adaptiva förvaltningsmodellen bör också vara tidsatta. WWF ser att det därför kommer vara extra viktigt med ett förvaltningsråd eller liknande för ökad transparens och delaktighet i skötsel av nationalparken. Lokalbefolkningen bör också ses som en viktig resurs i naturvägledning/guideverksamhet.

Eftersom det inte finns några planer på ett naturum eller besökscenter, vill WWF understryka att naturvägledningen inte bör nedprioriteras. Nationalpark utgör en plats där man verkligen kan ta vara på möjligheterna till naturvägledning/kunskapsförmedling och där det finns många intresserade människor.

I underlaget står det att flodkräfta förekommer i samtliga träsk och i de vattenfyllda stenbrotten Blå lagunen och Arbrottet. Flodkräfta finns listad i Art – och habitatdirektivet och är också klassad som "akut hotad". WWF saknar information om mål och åtgärder för denna art både i skötselplan och föreskrifter. Exempelvis regleringar för att sprida kräftpest, som utöver signalkräftor även kan spridas via fiskeredskap. I samma vatten som flodkräfta finns också inplanterad regnbåge som enligt SLUs risklista har "mycket hög risk" för invasivitet. Kräftor ingår också i regnbågens naturliga föda.

Bildandet av en nationalpark kommer innebära flera besökare. Redan idag besöks exempelvis Blå Lagunen av många människor. För att minska behovet av biltrafik och parkeringsplatser uppmuntrar WWF kommande förvaltning att tillgodose alternativa transporter, som exempelvis subventionerade bussturer till och från nationalparken.

För Världsnaturfonden WWF

Linda Berglund
Biträdande avdelningschef

Jessica Ångström
Sakkunnig svensk natur